
Szczerba, st. 17, gm. Nowinka, woj. suwalskie, AZP 21-85/37

Informator Archeologiczny : badania 32, 13-14

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

braku krzemieni w występujących pod lessem glinie eluwialnej i zwietrzelinie wapiennej. Prace w 1998 r. ujawniły również obecność w głębszych warstwach wykopu IX/98 ubogich materiałów środkowopaleolitycznych. Wyniki dotychczasowych prac:

1. Potwierdzono obecność na stanowisku pozostałości osadnictwa neolitycznego wspólnot wstęgowych, ale sprecyzowanie jego charakteru wymaga dalszych badań. Zlokalizowane w wykopie 1/98 obiekty (jamy), pozwalają mieć nadzieję, że w toku dalszych badań uda się określić sposób i skalę wykorzystywania tego terenu przez społeczności wstęgowe. Ubóstwo materiału archeologicznego może wskazywać, iż jamy stanowią peryferię osadnictwa stałego z sąsiedztwa - związanego najpewniej z pobliską Jaskinią Ciemną.

2. W wykopie 11/98 natrafiono na ubogie, silnie spatynowane, środkowopaleolityczne wytwory krzemienne. Miejsce ich znalezienia znajduje się na skale wapiennej, kulminacji Góry Koronnej nad Jaskinią Ciemną. Są to zatem materiały znalezione niemal *in situ*. Stwierdzono, że krzemienie spatynowane z wykopu 11/98 związane są z warstwami glin występujących poniżej lessu i na granicy z nim.

3. Stwierdzono, że stanowisko Smardzowice 1 obejmuje także przyległą część lasu OPN, należącą administracyjnie do Ojcowa, oraz uzyskano ważne dane natury geologicznej i geomorfologicznej do charakterystyki wierzchowiny jurajskiej nad Jaskinią Ciemną.

Stanowisko zachowane jest względnie dobrze - odkryte jamy są dość głębokie. Ranga stanowiska jest duża, jednak nie ze względu na jakościowe lub ilościowe cechy uzyskanych dotąd materiałów a ze względu na przynależność stanowiska do kompleksu osadniczego Jaskini Ciemnej, najważniejszego stanowiska archeologicznego w Jurze Ojcowskiej i na obszarze przewidzianym do zgłoszenia na listę światowego dziedzictwa UNESCO (Patrimoine mondial de l'Unesco). Stanowisko Smardzowice 1 jest też pierwszym paleolitycznym stanowiskiem otwartym, odkrytym na Jurze Ojcowskiej i ważnym ogniwem w rekonstrukcji systemów osadnictwa środkowopaleolitycznego i neolitycznego, związanych z Jaskinią Ciemną.

Materiały i dokumentacja znajdują się w IAI PAN Warszawa.

Wyniki badań zostaną opublikowane w: J. Lech, *Z archeologii Ukrainy i Jury Ojcowskiej*, Ojców 2001.

Badania będą kontynuowane.

STRZEGOWA, Jaskinia Biśnik, gm. Wolbrom, woj. katowickie,

Badania w Jaskini Biśnik były kontynuacją interdyscyplinarnych prac trwających od 1992 roku. Prowadzono je na zlecenie Zarządu Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych w Dąbrowie Górniczej i finansowane były przez Komitet Badań Naukowych w ramach projektu badawczego pt. „Jaskinia Biśnik- fazy zasiedlenia na tle zmian środowiska przyrodniczego”. Kierownikiem projektu jest. K. Cyrek z Instytutu Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. W 1998 roku B. Muzolf przeprowadził prace wykopaliskowe na wierzchołku skały Biśnik.

W trakcie dotychczasowych badań w Jaskini Biśnik wyróżniono 14 faz osadnictwa pradziejowego, od średniowiecza po paleolit środkowy.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Łódzkich Sprawozdaniach Archeologicznych”, t. V, s. 5-14.

Badania będą kontynuowane w celu przebadania głębszych partii namuliska oraz rozpoznania kolejnych komór jaskini.

SZCZEBRA, st. 17, gm. Nowinka, woj. suwalskie, AZP 21-85/37

- pracownia przykopalniana – późny paleolit

Sondażowe badania przeprowadzone w sierpniu przez mgr. mgr. Jerzego Siemaszko, Anetę Ejdulis, Piotra Szejnoga (Muzeum Okręgowe w Suwałkach). Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Suwałkach. Przebadano powierzchnię 54 m².

Stanowisko leży w obrębie Pojezierza Litewskiego, w mezoregionie Równiny Augustowskiej wg podziału J. Kondrackiego. Położone jest w dolinie rzeki Blizny na jej południowym brzegu i zajmuje obecnie najniższe położone fragmenty terasy nadzalewowej. Od zachodu i północy ograniczone jest zatorfioną doliną rzeki, obecnie porośniętą łąkami. Eksplorację prowadzono warstwami naturalnymi dzielonymi na warstwy mechaniczne (10-cio centymetrowe). Otwarto pięć wykopów sondażowych. Stratygrafia wykopu III przedstawia się następująco:

1. humus - torf o barwie szarej, ze słabo rozłożonymi substancjami organicznymi (od czwartego metra silnie sprasowany torf brunatnej barwy)
2. torf lekko spiaszczony, silnie rozłożone substancje organiczne o barwie czarno-brunatnej
3. piasek różnoziarnisty o barwie brunatno-rudej o strukturze plamistej, wmycia węgla i torfu z warstw leżących powyżej
- 3a. piasek różnoziarnisty rozmyty, duża zawartość węglanu wapnia (CaCO_3) i substancji ilastych oraz silnie rozłożone substancje organiczne, barwy szarej, z węgielkami drzewnymi
4. warstwa spalenizny, piasek kwarcowy drobnoziarnisty z zawartością spalenizny i substancji organicznych (być może to samo co warstwa 3a, tylko, że w wodzie)
5. młody torf o barwie brunatnej, słabo rozłożone substancje organiczne (duże kawałki drewna)
6. gytia
7. piasek akumulacji jeziornej

Zabytki zalegały od 2 do 5 warstwę naturalną, tj. od 20 –90 cm od powierzchni wykopów. Zarejestrowano obiekt 1/98 - plamę piasku kwarcowego zawartością węgla i substancji organicznych, o wymiarach 0,5 x 0,6 m. Wyraźnie kontynuowała się w kierunku południowym.

Ogółem pozyskano 907 zabytków krzemiennych, 4 fragmenty ceramiki, 2 fragmenty żużla (z tego przeważająca większość pochodzi z wykopów III i V). Zabytki krzemienne w większości pokryte są patyną bagienną. Wśród nich dominują odpadki produkcyjne. Są to głównie: odłupki, wiórwoodłupki, wióry, ich fragmenty, świeżaki, odnawiaki, wierzchniki i łuski. Rdzenie (9 sztuk): dwupiętowe -4, o zmienionej orientacji -2, szczątkowe -2, fragm. rdzenia -1. Narzędzia: skrobacz-2, drapacz-1, rylec klinowy -1. Występują także łuszczenie (7 sztuk); ich obecność może sugerować istnienie tej pracowni także w mezolicie/wczesnej epoce brązu.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Suwałkach.

Badania będą kontynuowane.

SZCZEBRA, st. 18, gm. Nowinka, woj. suwalskie, AZP 21-85/38

- obozowisko (późny paleolit)
- ślady osadnictwa z późnego średniowiecza / okresu nowożytnego

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez mgr. mgr. Jerzego Siemaszko, Anetę Ejdlis, Piotra Szejnoga (Muzeum Okręgowe w Suwałkach). Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Suwałkach. Przebadano powierzchnię 13 m².

Stanowisko leży w obrębie Pojezierza Litewskiego, w mezoregionie Równiny Augustowskiej wg J. Kondrackiego. Położone jest 300 metrów na północny zachód od stan. 17. Zajmuje najniższe partie stoku doliny rzeki Blizny. Od południa ograniczone jest nasypem drogi Suwałki - Augustów, od wschodu i zachodu zabudowaniami gospodarczymi. Od strony północnej łagodnym stokiem opada ku zatorfionemu dnu doliny. Obecnie rosną tam łąki. Stanowisko zostało podzielone na sektory od A do F. Badania prowadzono w sektorze D. Eksplorację prowadzono warstwami naturalnymi, dzieląc je pomocniczo na warstwy mechaniczne (10-centymetrowe). Otwarto jeden wykop sondażowy. Stratygrafia przedstawia się następująco:

1. humus
2. gytia
3. glina ze słabo rozłożonymi substancjami organicznymi o barwie beżowej
4. piasek rudo-brunatny drobno- i średnioziarnisty o strukturze plamistej, ze spalenizną
5. warstwa spalenizny(?) z zawartością węgla drzewnych